

ХРОНІКА

Микола Литвин (Львів), Тарас Кузь (Львів), Любомир Хахула (Львів)

МІЖНАРОДНА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ «УКРАЇНЬСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ 1917–1921 РОКІВ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД ТА ДЕРЖАВНИЦЬКА ТРАДИЦІЯ»

20 жовтня 2017 р. у приміщенні Музею визвольної боротьби України (Львів) відбулася міжнародна наукова конференція, організаторами якої стали Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, Львівський національний університет ім. І.Франка, Наукове товариство імені Шевченка, Львівський історичний музей. Учасники заходу актуалізували роль та місце Української революції 1917–1921 рр. в історії нашої країни та Східної Європи, узагальнили уроки українського державотворення цієї доби, реконструювали відображення подій революції в культурному просторі, зокрема в музейних експозиціях України та зарубіжжя; проаналізували механізми й закономірності функціонування колективної пам'яті.

На першому пленарному засіданні – «Українська революція 1917–1921 років: від національної ідеї до геополітичних зрушень» – учасників конференції привітали директор Інституту українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України *Микола Литвин*, заступник голови Наукового товариства імені Шевченка *Степан Гелей*, заступник директора Львівського історичного музею *Юрій Сілецький*, декан історичного факультету Львівського національного університету ім. І.Франка *Роман Шуст*. На цьому ж засіданні було виголошено чотири доповіді. Зокрема *Владислав Верстюк* (Київ) узагальнив діяльність Української Центральної Ради як активного чинника національно-демократичного дискурсу революції 1917 р., водночас актуалізувавши результати проведення міжнародної наукової конференції «Революція, державність, нація: Україна на шляху самоствердження (1917–1921 рр.)», співорганізатором якої у червні 2017 р. виступив Інститут історії України НАНУ. *Анна Процик* (Нью-Йорк, США) проаналізувала державницьку концепцію М.Грушевського крізь призму проведення російської гібридної війни 1917–1918 рр., зокрема за участю російських політиків-лібералів. *Микола Литвин* (Львів) проаналізував функціонування українських визвольних змагань першої чверті ХХ ст. у суспільній свідомості галицьких українців. Свій виступ проілюстрував маловідомими документами та світлинами могил і меморіалів легіону українських січових стрільців й галицької армії, які облаштувало Товариство охорони воєнних могил у Львові (1927–1939 рр.). Пленарне засідання завершилося доповіддю-презентацією *Тараса Кузя* й *Ореста*

Круковського (Львів) нової виставки музею «Віхи українського державотворення 1917–1921 рр.», в якій відображено особливості національно-державного будівництва Української Народної Республіки, Української Держави, Західноукраїнської Народної Республіки, відзначено російську агресію на українські землі, наголошено на складній геополітичній ситуації у Центрально-Східній Європі після Першої світової війни.

На першому секційному засіданні – «Досвід національно-державного будівництва та захисту суверенітету України (1917–1921)» – розглянуто внутрішньополітичні й міжнародні аспекти українського державотворення періоду Центральної Ради, Української Держави, Директорії УНР, ЗУНР. *Іван Патер* (Львів) проаналізував державницьку платформу Союзу визволення України наприкінці Першої світової війни. *Андрій Харук* (Львів) розповів про витоки української військової авіації часів Центральної Ради, а *Ігор Райківський* (Івано-Франківськ) – про участь галицьких соціал-демократів в Українській революції. *Олег Павлишин* (Львів) проаналізував роботу Української Крайової Ради у Хмільнику (грудень 1919 р.) крізь призму діяльності місцевих есерів. *Віктор Голубко* (Львів) показав ставлення українського галицького політикуму до відновлення УНР у 1920 р. *Сергій Дяжур* (Черкаси) реконструював особливості перебігу кримської операції П.Болбочана. *Олександр Дедик* (Київ) розповів про методiku підрахунку можливої чисельності й дислокації українського війська у Львові в першій половині дня 1 листопада 1918 р. *Мирослав Фіцуляк* (Львів) висвітлив особливості українсько-польського воєнно-політичного протистояння в Перемишлі 1–11 листопада 1918 р. *Андрій Сова* (Львів) узагальнив діяльність І.Боберського в Державному секретаріаті військових справ ЗУНР. *Олександр Якібчук* (Чернівці) розкрив мету та хід проведення О.Грековим військової реформи галицької армії. *Степан Кобута* (Івано-Франківськ) проаналізував участь станіславських правників у державному будівництві ЗУНР. *Михайло Галушак* (Київ) показав збройну боротьбу Української галицької армії у військово-політичній думці ЗУНР (листопад 1918 – липень 1919 рр.). *Михайло Слободянюк* (Львів) уточнив біографічні дані командувача УГА М.Тарнавського. Окремі повідомлення також стосувалися життя та діяльності діячів першої чверті ХХ ст., зокрема С.Русової, В.Мальця, С.Федака, Я.Закревського та ін.

На другому секційному засіданні – «Національно-демократичні процеси 1917–1921 років: пам'ять vs історична політика» – підсумовано розвиток пам'яттєвого дискурсу, форми його присутності в теперішньому часі (категоріях, історичній свідомості, соціальній міфології, пам'ятках історії та культури тощо). *Ігор Соляр* (Львів) показав, як революційні події на Наддніпрянщині 1917–1921 рр. відобразилися в історичній пам'яті галичан міжвоєнного періоду, а *Орест Красівський* (Львів) – у національній пам'яті української еміграції. *Василь Футала* (Дрогобич) критично узагальнив праці польських істориків про уенерівську військово-політичну еміграцію в міжвоєнній Польщі. *Світлана Кучеренко* (Одеса) розповіла про відображення революційних подій 1917–1920 рр. у творчості Ю.Липи, а *Наталія Кравець* (Львів) – у науковій і мемуарній спадщині В.Проходи. *Світлана Лук'янченко* (Львів) узагальнила праці Українського військового інституту в Канаді про Українську революцію. *Павло Артимішин* (Львів) проаналізував сучасний проросійський публіцистичний дискурс в Україні (публікації братів Корнілових, О.Бузини, О.Смірнова, П.Губарева) про Українську революцію 1917–1921 рр. *Любов Коваль*, *Орест Круковський* (Львів) реконструювали фонди Музею воєнно-історичних пам'яток НТШ, частину яких було

втрачено в радянський період. *Тарас Кузь* (Львів) проаналізував записи інвентарних книг Музею Наукового товариства імені Шевченка та Музею воєнно-історичних пам'яток НТШ у Львові 1921–1939 рр., в яких подано інформацію про спорядження вояків легіону УСС, УГА та Армії УНР. *Володимир Тимчук, Олена Тимчук* (Львів) розповіли про події й постаті Української революції на знаках поштової оплати України. Представлено також реферат *Олександра Кучерука* (Київ) про некрополь Маріїнського парку в Києві.

Учасники конференції мали змогу ознайомитися з новими експозиціями Музею визвольної боротьби України, який відкрито 2012 р. у Львові в будівлі колишнього Стрілецького товариства ХІХ ст., де відбулися перші в місті Шевченківські вечори. Указаний науково-освітній заклад мав, на думку громадськості, продовжити наукову та просвітницько-виховну діяльність, яку започаткував у Празі аналогічний музей, що діяв у 1925–1945 рр. Після Другої світової війни радянські органи держбезпеки перевезли більшість його документів та матеріалів до спецфондів архівів СРСР. Особливу зацікавленість в учасників конференції викликали документи тієї доби, а також прапори військових формувань та парамілітарних організацій, зброя, однострої, твори живопису, музичні інструменти, театральні костюми українських театрів, скульптурні портрети С.Петлюри, Д.Вітовського, Є.Коновальця, предмети побуту. В ухвалі конференції відзначено необхідність подальших археографічних розвідок в Україні та за кордоном, упорядкування збірників документів, висвітлення життєписів діячів УНР і ЗУНР, активізації пам'ятко-охоронної діяльності щодо вшанування діячів революції не лише в Україні, але й у Чехії, Франції, Польщі, де досі польська влада не дала дозволу на відновлення військового меморіалу Армії УНР в Ланцуті.